

वैरायितम् Hostility.

वैरक्तम्, -**क्त्यम्** [विरक्तस्य भावः व्यञ्] 1 Indifference to worldly attachments, absence of desire. -2 Displeasure, dislike, aversion.

वैरङ्गिकः [विरङ्गं विरागं नित्यमर्हति उक्] One who has subdued all his passions and desires, an ascetic.

वैरल्यम् 1 Scarceness, rareness. -2 Looseness. -3 Fineness.

वैरागम् See वैराग्य.

वैरागिकः, -**वैरागिन्** *m.* An ascetic who has subdued all his passions and desires.

वैराग्यम् [विरागस्य भावः व्यञ्] 1 Absence of worldly desires or passions, indifference to the world, asceticism; अभ्यासेन च कौन्तेय वैराग्येण च गृह्यते Bg. 6. 35; 13. 8. -2 Dissatisfaction, displeasure, discontent; कामं प्रकृतिवैराग्यं सद्यः शमयितुं क्षमः R. 17. 55. -3 Aversion, dislike. -4 Grief, sorrow. -5 Change or loss of colour. -**Comp.** -**शतकम्** N. of a Bhartṛihari's work (one among the शतकत्रयी).

वैराज *a.* (-जी *f.*) Belonging to Brahman; वैराजा नाम ते लोकास्तैजसाः सन्तु ते शिवाः U. 2. 12. -**जः** Patronymic of Puruṣa; वैराजः पुरुषो योऽसौ भगवान् धारणाश्रयः Bhāg. 2. 1. 25; 11. 3. 12. -**जम्** N. of a Sāman; वैराजमृतुषु प्रोतम् Ch. Up. 2. 16. 1.

वैराज्यम् Extended sovereignty; Ait. Br.; Bhāg. 10. 83. 41.

वैराट *a.* (-टी *f.*) [विराटस्येदम् अण्] 1 Belonging to Virāṭa. -2 Woundless; वैराटपृष्ठमुखाणम् Mb. 13. 79. 21 (com. राटं क्षतं विगतं राटं यस्मात्तद्विराटं स्वार्यं तद्धितः); (fig.) old (वृद्ध). -**टः** A kind of earth-worm (इन्द्रगोप).

वैरिञ्चयः A son of Brahmā; Bhāg. 1. 11. 6.

वैरिन् *a.* [वैरमस्त्यस्य इनि] Hostile, inimical. -*m.* 1 An enemy; शौर्यं वैरिणि वज्रमाशु निपतत्वर्थोऽस्तु नः केवलम् Bh. 2. 39; महाशनो महापाप्मा विद्ध्येनमिह वैरिणम् Bg. 3. 37; R. 12. 104. -2 A hero, brave person.

वैरूपम् N. of various Sāmans; एतद्वैरूपं पर्जन्ये प्रोतम् Ch. Up. 2. 15. 1.

वैरूप्यम् [विरूपस्य भावः व्यञ्] 1 Deformity, ugliness; वैरूप्यपौनरुक्त्येन भीषणां तामयोजयत् R. 12. 40. -2 Difference or diversity of form.

वैरेकीय *a.* Purgative.

वैरोचन *a.* Solar; वैरोचनैर्द्विगुणिताः सहसा मयूखैः Ki. 5. 46.

वैरोचनः, -**वैरोचानिः**, -**वैरोचिः** 1 Epithets of the demon Bali, son of Virochana; व्यक्षोभयेतां तौ सैन्यमिन्द्र-वैरोचनाविच Mb. 1. 138. 46. -2 Of the son of Agni. -3 Of the son of Sūrya.

वैलक्षण्यम् [विलक्षणस्य भावः व्यञ्] 1 Strangeness. -2 Contrariety, opposition. -3 Difference, disparity.

वैलक्ष्यम् [विलक्ष्यस्य भावः व्यञ्] 1 Embarrassment, confusion; वैलक्ष्यमारप्स्यतेऽनुनेतुम् Dk. 2. 5; हुतधृतलिपिविद्यं वीक्ष्य वैलक्ष्यमूहे Śiva B. 9. 74. -2 Unnaturalness, affectation; वैलक्ष्यस्मितम् 'a forced or affected smile'. -3 Shame; वैलक्ष्यहेतोरगतिमेतदीयामग्रेऽनुकृत्योपहसन्निवोचैः N. 3. 10; 1. 34. -4 Absence of any mark or characteristic. -5 Contrariety, inversion.

वैलोम्यम् Opposition, inversion, contrariety.

वैल्व *a.* See वैल्व.

वैवक्षिक *a.* Meant, intended to be said.

वैवधिकः 1 A pedlar, hawker. -2 A carrier of loads on a pole. -3 A messenger doing various jobs; अथ वैवधिकस्तूर्णं विमुष्टः शिवभूम्भृता Śiva B. 31. 5.

वैवर्ण *a.* Without any colour (like blue, yellow &c.); रूपं भवति वैवर्णम् Mb. 14. 21. 9.

वैवर्णिक *a.* Variegated (said especially of a variety of coral); Kau. A. 2. 11.

वैवर्ण्यम् [विवर्णस्य भावः व्यञ्] 1 Change of colour or complexion, paleness; इदमाकर्ण्य वैवर्ण्याकान्तवक्त्रः Dk. 2. 5. -2 Difference, diversity. -3 Deviation from caste.

वैवर्तम् Revolution, change of existence.

वैवस्वतः [विवस्वतोऽपर्यम् अण्] 1 N. of the seventh Manu who is supposed to preside over the present age; see under Manu; वैवस्वतो मनुर्नाम माननीयो मनीषिणाम् R. 1. 11; U. 6. 18. -2 N. of Yama; यानं सस्मार कौबेरं वैवस्वतजिगीषया R. 15. 45. -3 N. of Agni. -4 One of the eleven Rudras. -5 The planet Saturn. -**तम्** The present age or Manvantara, as presided over by Manu Vaivasvata or the seventh Manu. -**Comp.** -**मन्वन्तरम्** N. of the 7th (the present) मन्वन्तर.

वैवस्वती 1 The southern quarter. -2 N. of Yamunā.

वैवाहिक *a.* (-की *f.*) [विवाहाय हितं साधु वा उक्] Relating to marriage, matrimonial, nuptial; वैवाहिको विधिः स्त्रीणां संस्कारो वैदिकः स्मृतः Ms. 2. 67; वैवाहिकैः कौतुकसंविधानैर्युद्धे गृहे व्यग्रपुरंधिर्बर्गम् Ku. 7. 2. -**कः**, -**कम्** 1 A marriage, wedding. -2 Preparations for a wedding; nuptial festivities. -**कः** The father of a son's wife or daughter's husband.

वैवाह्य *a.* 1 Nuptial. -2 Fit for marriage; अस्मद्वैवाह्य-कुलजः कोऽपि विप्रदारकः Dk. 2. 5. -**ह्यम्** Nuptial solemnity.

वैविक्यम् Deliverance from.

वैशद्यम् 1 Clearness, purity (fig. also). -2 Perspicuity as in शिष्यबुद्धिवैशद्यार्थम्. -3 Whiteness. -4 Calmness, composure (of mind).